

Program praktyk pedagogicznych ciągłych dla studiów stacjonarnych II stopnia filologii polskiej na Wydziale Filologicznym Uniwersytetu Łódzkiego

Cele praktyki

Celem praktyki jest zapoznanie się studenta z organizacją pracy szkoły, warsztatem pracy nauczyciela, formami i metodami nauczania i wychowania oraz umożliwienie mu kształtowania i rozwoju umiejętności dydaktyczno-wychowawczych w bezpośrednim kontakcie z uczniami, a także weryfikacji własnych predyspozycji do wykonywania zawodu. Celem praktyki jest również gromadzenie doświadczeń związanych z pracą nauczyciela na lekcjach przedmiotowych i wychowawczych w szkołach ponadpodstawowych – liceach i szkołach branżowych (na III etapie edukacyjnym).

Zadania praktyki wynikające z efektów kształcenia określonych przez rozporządzenie ministerialne:

W trakcie praktyki pedagogicznej ciągłej następuje kształtowanie kompetencji dydaktycznych przez:

1. **Zapoznanie studentów ze specyfiką szkoły lub placówki**, w której odbywa się praktyka, w szczególności poznanie realizowanych przez nią zadań dydaktycznych, sposobu funkcjonowania, organizacji pracy, pracowników, uczestników procesów pedagogicznych oraz prowadzonej dokumentacji.
2. **Obserwowanie:**
  - czynności podejmowanych przez nauczyciela opiekuna praktyk w toku prowadzonych przez niego lekcji oraz aktywności uczniów; toku metodycznego lekcji, stosowanych metod i form pracy oraz wykorzystywanych pomocy dydaktycznych; sposobu zadawania i kontrolowania pracy domowej; sposobu oceniania uczniów;
  - procesów komunikowania interpersonalnego i społecznego w klasie, ich prawidłowości i zakłóceń; interakcji między nauczycielem/wychowawcą a młodzieżą oraz interakcji między uczniami w toku lekcji;
  - dynamiki i klimatu społecznego klasy, ról pełnionych przez uczniów, zachowania i postaw uczniów; sposobów aktywizowania i dyscyplinowania uczniów oraz różnicowania poziomu aktywności poszczególnych uczniów; funkcjonowania i aktywności w czasie lekcji poszczególnych uczniów, z uwzględnieniem uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, w tym uczniów szczególnie uzdolnionych;
  - działań podejmowanych przez opiekuna praktyk na rzecz zapewnienia bezpieczeństwa i zachowania dyscypliny;
  - organizacji przestrzeni w klasie, sposobu jej zagospodarowania (ustawienie mebli, wyposażenie, dekoracje).
3. **Współdziałanie z opiekunem praktyk** w ramach:
  - planowania i przeprowadzania lekcji; organizowania pracy w grupach; przygotowywania pomocy dydaktycznych; wykorzystywania środków multimedialnych i technologii informacyjnych w pracy dydaktycznej; kontrolowania i oceniania uczniów;
  - podejmowania działań na rzecz uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, w tym uczniów szczególnie uzdolnionych oraz działań w zakresie projektowania i udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej;
  - organizowania przestrzeni klasy.
4. **Pełnienie roli nauczyciela** w zakresie:
  - planowania lekcji, formułowania celów, doboru metod i form pracy oraz środków dydaktycznych; dostosowywanie metod i form pracy do realizowanych treści, etapu edukacyjnego oraz dynamiki grupy uczniowskiej; organizacji i prowadzenia lekcji

na podstawie samodzielnie opracowywanego scenariusza; wykorzystywania środków multimedialnych i technologii informacyjnej;

- dostosowywania sposobu komunikacji w toku lekcji do poziomu rozwoju uczniów; animowania aktywności poznawczej i współdziałania uczniów; dostosowywania podejmowanych działań do możliwości i ograniczeń uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi;
  - rozwijania umiejętności samodzielnego zdobywania wiedzy z wykorzystaniem technologii informacyjnej; organizacji pracy uczniów w grupach zadaniowych;
  - diagnozowania poziomu wiedzy i umiejętności uczniów; podejmowania indywidualnej pracy dydaktycznej z uczniami, w tym z uczniami ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi;
  - podejmowania działań wychowawczych w toku pracy dydaktycznej, w miarę pojawiających się problemów, w sytuacjach zagrożenia bezpieczeństwa, naruszania praw innych, nieprzestrzegania ustalonych zasad;
  - podejmowania współpracy z innymi nauczycielami, wychowawcą klasy, pedagogiem szkolnym, psychologiem szkolnym oraz specjalistami pracującymi z uczniami.
5. Analiza i interpretacja zaobserwowanych albo doświadczanych sytuacji i zdarzeń pedagogicznych, w tym:
- prowadzenie dokumentacji praktyki;
  - konfrontowanie wiedzy teoretycznej z praktyką; ocena własnej pracy podczas wypełniania roli nauczyciela (dostrzeganie swoich mocnych i słabych stron); ocena przebiegu prowadzonych lekcji oraz realizacji zamierzonych celów;
  - konsultacje z opiekunem praktyk w celu omawiania obserwowanych i prowadzonych lekcji.

Organizacja praktyki pedagogicznej ciągłej

Praktyki pedagogiczne ciągłe są stałym elementem naukowo-dydaktycznego programu studiów specjalności nauczycielskiej i podlegają obowiązkowemu zaliczeniu.

Czas trwania praktyk (60 godzin na studiach I i 30 godzin na studiach II stopnia;) oraz termin ich odbywania uzależniony jest od programu studiów. Na studiach I stopnia praktyki powinny odbyć się w szkole podstawowej po 4 semestrze kształcenia (wpis do systemu USOS nastąpi w semestrze 5.). Na studiach II stopnia odbywają się w szkole średniej po 2 semestrze kształcenia (wpis do systemu USOS nastąpi w semestrze 4.).

Wyboru placówki student dokonuje na podstawie wskazań opiekuna kierunkowego, u którego odbiera skierowanie na praktykę. Zaleca się, by praktyki, m.in. ze względu na opiekę metodyków akademickich, odbywały się w Łodzi. W związku z tym, studenci powinni odbywać praktyki pedagogiczne ciągłe długofalowe (jeżeli mają możliwości logistyczne, mogą też realizować je w terminie wrześniowym). Polega ona na tym, że praktykanci w określone dni i godziny za zgodą nauczyciela – opiekuna praktyk oraz dyrekcji szkoły odbywają praktykę rozciągniętą w czasie, aż zrealizuje przewidziane programem 30 godzin. Do jednego nauczyciela-opiekuna kierowana jest grupa dwóch lub trzech studentów. Student musi wiedzieć, że praktyka nie może kolidować z tokiem studiów, powinien poinformować o nim nauczyciela i dyrekcję szkoły przed podjęciem praktyki, a także zgłosić ją u swojego metodyka.

Zadania praktykanta podczas praktyk

W ramach 30 godzin praktyk student:

- a) **prowadzi 12 lekcji**, w tym dwie godziny wychowawcze (w miarę możliwości w klasie młodszej i starszej); zaleca się, aby lekcje były zróżnicowane pod względem treści nauczania oraz pod względem metodycznym (różne typy lekcji, metody, formy, techniki, itp.). Student powinien prowadzić zajęcia zarówno z uczniami młodszymi, jak i starszymi. Wskazane jest przeprowadzenie lekcji poświęconych poprawie prac klasowych i domowych, które student samodzielnie zadał, sprawdził, ocenił i przygotował informację zwrotną dla ucznia.
- b) **obserwuje 8 godzin** (lekcji przedmiotu i wychowawczych) **nauczyciela opiekuna, innych nauczycieli** (jeśli wyrażą zgodę), **a także innych praktykantów** (jeśli istnieje taka możliwość);
- c) **jeżeli jest taka możliwość, poświęca 4 godziny na zajęcia spersonalizowane** z jednym, wskazanym przez nauczyciela uczniem (w tym: obserwuje jego aktywność, diagnozuje problemy, potrzeby i zdolności, projektuje indywidualne działania, prowadzi kilka zajęć, ewaluuje je) **lub indywidualnych** (z grupą uczniów, np. w ramach kół zainteresowań lub realizacji szkolnych projektów edukacyjnych);
- d) **pozostałe 6 godzin** przeznaczają na:
  - aktywne uczestniczenie w życiu szkoły: dyżury, wycieczki, rady pedagogiczne (w miarę możliwości), zespoły przedmiotowe i zadaniowe, różne formy współpracy szkoły ze środowiskiem lokalnym, apele, zajęcia pozalekcyjne, imprezy szkolne, spotkania rad rodziców i samorządu uczniowskiego;
  - obserwację pracy psychologa, pedagoga szkolnego, doradcy zawodowego;
  - zapoznanie się z treściami nauczania w okresie objętym praktyką (planem dydaktycznym), z dziennikiem lekcyjnym, z zeszytami uczniów, podręcznikami, programami, przewodnikami, wyposażeniem pracowni, zasobami i pracą biblioteki szkolnej;
  - ustalenie planu praktyki z opiekunem;
  - omawianie lekcji obserwowanych, przygotowanych i przeprowadzonych.

Zaliczenia praktyki w dzienniku praktyk dokonuje Dyrekcja placówki, potwierdzając odbycie przewidywanych programem godzin praktyki. **Nauczyciel kierujący praktyką** omawia ze studentem/studentką przebieg praktyki i wpisuje do dziennika praktyk recenzję działalności dydaktyczno-wychowawczej praktykanta.

Najważniejsze kompetencje i umiejętności rozwijane i poddane ocenie podczas praktyk:

- umiejętności samodzielnego projektowania, realizowania i ewaluowania zajęć lekcyjnych i pozalekcyjnych;
- umiejętności indywidualizowania i personalizowania procesu nauczania (od diagnozowania potrzeb i możliwości ucznia, przez projektowanie i realizację działań, po ewaluację efektów);
- kompetencje interpersonalne (komunikatywność, życzliwość, skuteczność w rozwiązywaniu problemów, właściwe reakcje na nieprzewidziane sytuacje lekcyjne) i intrapersonalne (autoewaluacja, refleksyjność, gotowość do doskonalenia);
- umiejętność pracy zespołowej (współpraca z innymi praktykantami i nauczycielami; organizowanie pracy grupowej na lekcjach);
- umiejętności tworzenia sytuacji motywujących do nauki;
- poziom przygotowania merytorycznego w zakresie nauczanego przedmiotu i umiejętność popularyzowania wiedzy;
- kreatywność, a także rozwijanie dyspozycji i aktywności twórczych ucznia;
- umiejętność doboru treści, metod, technik i narzędzi nauczania adekwatnych do celów edukacyjnych, potrzeb i możliwości uczniów;
- celowe wykorzystywanie technologii informacyjno-komunikacyjnych w pracy dydaktycznej;
- kompetencje komunikacyjne, w tym dbałość o własną i uczniowską poprawność wypowiedzi, kulturę i etykę języka;
- kompetencje międzykulturowe i glottodydaktyczne, umożliwiające pracę z dziećmi pochodzącymi ze środowisk odmiennych kulturowo i posiadającymi słabą znajomość języka polskiego;

- racjonalne gospodarowanie czasem lekcji, a także odpowiedzialne i celowe organizowanie pracy pozaszkolnej ucznia z poszanowaniem jego prawa do odpoczynku.

Konkluzję recenzji stanowi ogólna ocena działalności praktykanta wyrażona w przyjętej w Uniwersytecie skali ocen (2-5).

Zaliczenia praktyki w USOS dokonuje opiekun kierunkowy praktyk na podstawie oceny wystawionej praktykantowi przez opiekuna praktyk z ramienia uczelni (**nauczyciela akademickiego prowadzącego ze studentem zajęcia z dydaktyki nauczania przedmiotu kierunkowego**), po uprzednim sprawdzeniu przez niego wymaganej dokumentacji praktyk i omówieniu przebiegu praktyk. Ocena końcowa praktyki uwzględnia ocenę nauczyciela opiekuna praktyk i jest uzależniona od spełnienia przez studenta wymogów przez opiekuna kierunkowego przedstawionych przed podjęciem praktyki.

UWAGA!

Dokumentację praktyk należy złożyć u nauczyciela akademickiego prowadzącego zajęcia z dydaktyki nauczania przedmiotu kierunkowego lub u kierunkowego opiekuna praktyk w **ciągu tygodnia od dnia ich zakończenia**.

W czasie trwania praktyki studenci mogą korzystać z konsultacji w Zakładzie Dydaktyki Języka i Literatury Polskiej.

Dokumenty związane z praktykami:

- program praktyki przeznaczony dla studentów i nauczycieli opiekunów praktykantów;
- umowa uczelni z nauczycielem opiekunem praktykanta (nie dotyczy praktykanta);
- dziennik praktyk (po wypełnieniu dostarczany do kierunkowego opiekuna praktyk; stanowi podstawę zaliczenia praktyki, później przekazywany jest do teczki osobowej studenta);
- karta oceny praktyki z efektami uczenia się (wypełnia nauczyciel - **zał. 2 rozp. 29 z dn. 26.01.2023**);
- karta oceny miejsca praktyki (wypełnia student - **zał. 3 rozp. 29 z dn. 26.01.2023**),
- przygotowanie przez studentów 6 scenariuszy i 6 konspektów samodzielnie prowadzonych lekcji (oddawane praktykantowi po ich omówieniu).